

Maartensdijk, 15 oktober 2021

Geacht College B&W gemeente De Bilt,
t.a.v. wethouder mevr. MR. M. Bakker

Hierbij ontvangt u ons advies over het kader Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd Regio Zuid Oost Utrecht. is Een van onze leden is door het bijwonen van de themasessies betrokken geweest bij het tot stand komen van dit kader. Ook hebben wij reeds kunnen adviseren op het eerste concept en zijn onze adviezen deels verwerkt.

Wij willen u complimenteren met de inzet van de betrokken ambtenaren om iedereen die een rol speelt in het veld van jeugd te betrekken bij het tot stand komen van deze NvO Jeugd ZOU. Het heeft veel inzet van betrokkenen gevraagd.

We onderschrijven de eerste alinea in het voorwoord in het kader: *'Jeugdigen die vastlopen in hun ontwikkeling, die niet meer thuis kunnen wonen, vastlopen in het onderwijs of een verslaving en/of psychische problemen hebben. Soms groeien deze jongeren op bij ouder(s) die niet meer in staat zijn om hun eigen kind op te voeden, omdat zij zelf tal van problemen hebben. Als samenleving hebben we de verantwoordelijkheid om deze jongeren en gezinnen te helpen en mogen wij ze niet uit beeld laten verdwijnen.'*

Hieraan willen wij het volgende toevoegen en benadrukken. Juist nu beleidsfunctionarissen, overheden en zorgaanbieders samen werken aan een meer toegankelijke, betere en deugdelijk gefinancierde jeugdzorg is het extra belangrijk om de positie en het perspectief van kinderen/jongeren en hun ouder(s) goed in het oog te houden. In de huidige aanpak en uitwerking staan onzes inziens de professionals en aanbieders nog (te) centraal.

Helaas moeten we constateren dat het vertrouwen van kinderen en ouders in de jeugdzorg ook in onze regio nog steeds sterke verbetering behoeft en vragen wij ons af:

- Hoe wordt het vertrouwen van kinderen en hun ouders in de zorg vergroot en waardering voor de professionals en zorginstellingen gestimuleerd? Wederzijds respect en vertrouwen is een voorwaarde om zorgrelaties aan te kunnen gaan.
- Hoe kunnen de voelhoorns van het lokaal team beter zichtbaar en bereikbaar worden voor kinderen, ouders en burens/familie/school e.d.?

Tenslotte vragen wij uw aandacht voor een groot maatschappelijk probleem: de wachtlijsten in de Jeugdhulp. We pleiten er nadrukkelijk voor dat het college hier aandacht, sturing en zo nodig middelen aan geeft.

Adviezen, opmerkingen, vragen en beschouwingen.

1. De deelname en inbreng van jeugdigen /ouders in beleid is te gering.

Hoewel aanbieders en beleidsmakers de intentie hebben het belang van kinderen centraal te zetten hanteren ze veelal een normatief kader met name bij ouders, jongeren en kinderen in de zorg op het snijvlak van vrijwillig en gedwongen kader.

We stellen voor om de positie van ouders en kinderen te versterken. Daarbij denken we aan cliënten-ondersteuning, meer diversiteit en verdieping in cliënten-tevredenheidsonderzoeken.

Advies 1: Versterk de (positie en zichtbaarheid van) cliëntondersteuning in de jeugdhulp. De medewerkers van de lokale teams dienen deze mogelijkheid bij cliënten en hun ouders meer in beeld te brengen.

Cliëntenondersteuning verdient de status van speerpunt. Voor een toegankelijke jeugdzorg is het vertrouwen van cliënten en hun ouders een voorwaarde.

2. Vrijwillig Kader en SAVE

De meldingsplicht door politie, gemeente, scholen, hulpverleners kan onbedoeld bewerkstelligen dat kinderen onterecht uit huis geplaatst worden. In het kader van vroeg-signalering en preventie wordt gewerkt aan meldingsbereidheid van burgers en leerkrachten. We wijzen op het risico dat scholen, die handelingsverlegen zijn, zich beroepen op de meldingsplicht, i.p.v. zich tot het uiterste in te spannen om leer- en/of gedragsproblemen aan te pakken.

In de sessie onderwijs/jeugdhulp kwam het gevaar van stigmatiseren van kinderen en ouder(s) met een probleem aan de orde. Problemen kunnen vaak tijdelijk zijn, mits kinderen en ouders tijdige en passende aandacht en steun krijgen.

Hoe te voorkomen dat problemen in opvoeding en schoolcarrière te zwaar gelabeld worden?
Hoe te voorkomen dat kind en ouders opgezeadeld worden met drang/dwang?
Hoe te stimuleren dat Veilig Thuis en SAVE het eigen perspectief van kind en ouder(s) correct uitwerken en inbrengen bij de rechter? Dezelfde vragen gelden voor de Raad voor de Kinderbescherming.

Vraag 1: Herkent u de geschetste vragen en problematiek? Onze vraag luidt dan: hoe voorkomt U de geschetste en beleefde problemen? En waar in de NvO zitten de veiligheidskleppen/acties om deze kloof tussen ouders/kinderen en hulpverlening te voorkomen?

Kinderen en ouders hebben veelal het gevoel dat het Regionaal Veiligheidsteam (GI, Veilig Thuis, RvKb) één blok vormt, waartegen zij zich moeten verweren. Het gevaar is groot dat het verstevigen van de samenwerking tussen het lokaal team en SAVE de positie van ouders zwakker maakt wat met name in het vrijwillig kader niet gewenst is. De professional kan sneller ingrijpen, maar de dualiteit tussen lokaal team en SAVE verdwijnt. Dit kan ertoe leiden dat mensen/ouders de zorg gaan mijden omdat zij bang zijn voor een melding. De SAVE medewerker kan in het lokaal team kennisbrenger zijn maar vooral in het vrijwillig kader is terughoudendheid van de SAVE medewerker belangrijk.

Vraag 2: Herkent u deze zienswijze? Onze vraag luidt dan: welke bescherming en ondersteuning kan geboden worden om het gevaar te keren dat mensen zorg gaan mijden

omdat zij bang zijn om tegen een blok van professionals en systemen aan te lopen waar zij niet gehoord maar wel overruled worden? En hoe wordt dit verwerkt in dit kader?

Advies 2: Er dient terughoudend omgegaan te worden met de inzet van SAVE medewerkers in het vrijwillig kader.

3. Bij de ontwikkeling van dit kader alsook in de praktijk van de jeugdhulp missen we de inbreng en samenwerking met partners uit 'voorliggende voorzieningen'.

In de themasessies hebben wij steeds gepleit voor versterken van de banden met de voorliggende voorzieningen. Zo wordt stigmatisering voorkomen. We zien in deze NvO dit enigszins terug maar in onze ogen nog onvoldoende. Versterken van de positie van kinderen vraagt om versterken van steunstructuren voor kinderen en ouders. Als neveneffect kan het appèl op Jeugdhulp hiermee beperkt worden.

Naast onderwijzers en docenten zijn bijvoorbeeld verloskundigen, consultatiebureau-medewerkers, huisartsen, trainers van sportverenigingen, wijkagenten en jeugdleiders betrokken partners. Hoe kan de inbreng van deze partners beter ingezet en benut worden? Dit wordt ook in de NvO genoemd maar dient nadrukkelijk geoptimaliseerd te worden. In de Maatschappelijke Ondersteuning in De Bilt is hiervoor het Hybride Team voor de Wmo ingericht, terwijl deze uitdaging vooral speelt in het Jeugddomein.

Advies 3a: De inzet van voorliggende voorzieningen in de jeugdhulp en dus in deze NvO dient versterkt te worden. Anders gezegd: als voorliggende voorzieningen adequate ondersteuning kunnen geven dan is dit te prefereren.

Advies 3b: Bovenstaande ontwikkeling mag niet verhinderen dat zwaardere hulp en ondersteuningsvragen naar professionele ondersteuning en deskundigheid vroegtijdig onderkend en gehonoreerd wordt bij de triage aan de poort.

Maatschappelijk waar mogelijk, Professionele inzet waar nodig!!

Samenwerking Ketenpartners:

Ouders van veel kinderen, waarbij bijvoorbeeld jeugdbescherming in beeld is, hebben psychische problemen, een verslaving of een licht verstandelijke beperking. Voor integrale gezinsgerichte zorg is dus ook inzet van kennis vanuit de volwassenen-GGZ / gehandicaptenzorg nodig. Maar financiering over stelselgrenzen heen is een lastig knelpunt, dat om flexibele oplossingen vraagt. Hierbij denken we ook aan schuldhulpverlening, huisvesting. In de NvO geeft ook u aan dat de samenwerking met de Gecertificeerde instellingen en GGZ verbetering behoeft.

Advies 4: Breng deze knelpunten in beleid en praktijk goed in beeld en pak ze effectief aan. Geef prioriteit aan samenwerking tussen ketenpartners (Gecertificeerde instellingen, GGZ, Onderwijs, RSD, Lokaal Team).

Advies 5: Verbeter de samenwerking met de GGZ en voorkom wachtlijsten.

De samenwerking met de GGZ is onderbelicht. Wachtlijsten in de GGZ verhinderen snelle en adequate hulp. Hier moet uitdrukkelijk op gestuurd worden zowel vanuit de structuren van de jeugdhulp als door de verantwoordelijke wethouders.

Overgang Jeugdhulp/Wmo

Jeugdhulp overgaand naar de Wmo is een knelpunt. Van meer langdurige ondersteuning wordt bij het bereiken van het 18e jaar voor de betrokken cliënt overgegaan naar een maatwerkvoorziening, die elk half jaar opnieuw moet worden vastgesteld.

Advies 6: Jeugdhulp overgaand naar de Wmo. Als cliënten 18 jaar worden kan de overgang van Jeugdhulp naar Wmo extra knelpunten opleveren (b.v. tijdelijke maatwerkvoorzieningen). Ouders en betrokken cliënt dienen hierin begeleid en ondersteund te worden.

4. **De relatie en samenwerking tussen Onderwijs en Jeugdhulp vraagt extra uitwerking en afstemming.**

In de sessies en ook in de procesbeschrijving blijkt dat er veel knelpunten en struikelblokken zijn. Het knelt en schuurt in het benutten van elkaars mogelijkheden, waardoor preventie en vroeg-signalering onvoldoende uit de verf komen. Zelfs per gemeente en ook binnen de gemeente zien we sterke verschillen in het 'elkaar opzoeken' en samenwerken. Hiervan zijn kinderen en hun ouders de dupe. Vanuit MENS De Bilt vernemen we dat zij hard werken aan betere samenwerking, maar dat er nog veel hindernissen moeten worden overwonnen om de samenwerking adequaat en gelijkwaardig te laten verlopen.

Vraag 2: Welke steun en sturing wordt geboden om deze knelpunten aan te pakken, opdat onderwijs en jeugdhulp als aanvullende partners met elkaar omgaan vanuit het besef dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheid/rol en taak heeft?

Thuiszitters krijgen onvoldoende passende aandacht.

Kinderen zitten veelal thuis omdat het onderwijssysteem tekortschiet. Een label als opvoedprobleem of kindermishandeling wordt te snel opgelegd wat de thuiszitter en de ouder(s) onrecht aandoet.

Vraag 3: Herkent U het probleem wat wij schetsen ten aanzien van het labelen? En wat zijn Uw acties om te snelle etikettering te voorkomen? Hierover staat te weinig in de NvO.

Een mooi en goed speerpunt wordt omschreven op pagina 7. *Geen enkel kind zit langer dan 4 weken thuis zonder aanbod van passend onderwijs en/of zorg.* Dit onderschrijven wij. Echter veel van wat tot nu toe is geprobeerd op het gebied van terugdringen thuiszitters heeft tot nu toe te weinig opgeleverd. Hierbij speelt tevens dat het reguliere onderwijssysteem vaak niet passend is voor een groep anders lerende kinderen en de klassen voor hen te groot zijn.

Vraag 4: Hoe kan gegarandeerd worden dat thuiszitters niet langer dan 4 weken thuis zonder aanbod van passend onderwijs en/of zorg zitten en zij dus impliciet gebruik kunnen maken van hun leerrecht?

Advies 7a. Online lesgeven is goed mogelijk gebleken in de corona tijd. Maak daar gebruik van bij thuiszitters zolang er geen reguliere leerplek is gevonden.

Advies 7b : Thuiszitters (schooluitval) horen niet bij Veilig Thuis of SAVE.

5. **Het terugdringen van uithuisplaatsingen vraagt ook in regio ZOU om blijvende aandacht.**

De cijfers in onze regio wijken in positieve zin af van het zorgwekkende landelijke aantal uithuisplaatsingen van 55.000 per jaar. Toch zijn ook 'onze cijfers' nog veel te hoog. De taakstelling om dit cijfer met 10% te verminderen is te weinig ambitieus.

6. **Vluchteling/Asielzoekers en Laagopgeleiden.**

Hoe gaan beleidsmakers, zorgaanbieders en overheid adequater inspelen op de grote diversiteit in achtergrond, leefwijze en perspectief van kwetsbare cliënten en hun ouders? Met name deze cliëntgroepen hebben weinig zicht op het aanbod en functioneren van jeugdzorg. Cultuur- en taalbarrières vragen bij het aangaan van vertrouwelijke cliëntenrelaties extra inzet in tijd en professionele vaardigheden. We vinden dit thema onvoldoende terug in de NvO; het wordt te zijdelings aangestipt.

Advies 8: integreer nadrukkelijk de positie van vluchteling/asielzoeker in de jeugdhulp en geef aan wat dit aan extra inspanning vergt

7. Tegengaan van wachtlijsten vraagt om continue monitoring en samenwerking.

De lange wachtlijsten Jeugdhulp zijn al jaren een bron van zorg. Het voorkomen hiervan in alle jeugdhulp sectoren vraagt om een door alle partijen onderschreven ambitie en plan van aanpak, ook voor onze regio.

Vraag 5: Hoe krijgt dit binnen de NvO ZOU handen en voeten? Wie krijgt in de sturing en bekostiging de coördinerende rol en de bevoegdheid op te treden als kinderen en hun ouders onverantwoord lang moeten wachten op passende zorg?

8. Versterken van continuïteit in de zorg en zorgrelaties.

Stimuleren van continuïteit van zorg door middel van langer durende contracten met zorgleveranciers. Een deugdelijke beleidsonderbouwing van het contracteren voor een periode van 3 jaren van zorgleveranciers, met de optie van mogelijke verlenging van 1, 1, en 1 jaar ontbreekt. Cliënten hebben belang bij zorgaanbieders waarop ze kunnen rekenen.

Advies 9: Verlenging met steeds 1 jaar (3X) wijzen wij af. Wij adviseren een contractverlenging na 3 jaar na evaluatie van de prestatie met nogmaals 3 jaar. Cliënten hebben belang bij zorgaanbieders waarop ze kunnen rekenen.

Advies 10: Versterk waar mogelijk de reeds ingezette beweging van indicering door indicatie-/toegang team bij de poort in plaats van door de huisarts.

Tot slot

In de NvO Jeugdhulp ZOU wordt op inspirerende wijze een samenhangend werkzaam kader geschetst waarbij de inbreng van alle betrokkenen is ondergebracht. Het vraagt nog een grote inspanning om het hier geschetste kader te bereiken.

De ASD zou willen besluiten met wat in het Oberonrapport genoemd wordt als 5 werkzame factoren ter verbetering van de samenwerking

1. Consensus over de gedeelde visie.
2. Bevorderen van onderling vertrouwen.
3. Randvoorwaarden: Tijd creëren om te investeren in samenwerking.
4. Sterkere sturing op samenwerking.
5. Borging in beleid en bestuur.

Namens de Adviesraad Sociaal Domein De Bilt,
15 oktober 2021,

A handwritten signature in dark ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a cursive name.

Hans Voogt, Voorzitter